

Seria wydawnicza „Literatura i Pamięć” – idea i założenia projektu, status wykonawczy, plany na przyszłość

Popularnonaukowa seria wydawnicza „Literatura i Pamięć” ukazuje się od 2019 roku pod patronatem honorowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy.

Partnerem wydawniczym IPN jest Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji w ramach Programu Wspierania Pamięci Narodowej

Seria wydawnicza zawiera w swej nazwie ideę, która zdecydowała o jej powstaniu: literatura jest bowiem jednym z najważniejszych narzędzi służących budowaniu pamięci zbiorowej. Ambicją twórców serii „Literatura i Pamięć” jest ukazywanie szerokiemu gronu czytelników najwybitniejszych autorów i dzieł, które w czasach komunistycznej cenzury nie miały szans na pełne zaistnienie w świadomości społecznej lub które w ramach polityki kulturalnej PRL były marginalizowane lub fałszowane. Przypominamy więc, jak dzieła literackie budziły ducha, jak wyrażały Polaków i jak budowały naszą tożsamość. Seria obejmuje swoim zakresem literaturę XX w., wciąż nie w pełni rozpoznaną, ale także wybrane sylwetki pisarzy, utwory i zjawiska z wcześniejszych okresów pilnie domagające się dziś przypomnienia i nowych odczytań.

Dotychczas przygotowano 10 monografii. W kolejnych latach (2022–2024) nadal głównym celem naszej działalności w ramach serii „Literatura i Pamięć” jest inspirowanie autorów i redagowanie książek, które będą przydatne w coraz lepszym funkcjonowaniu polskiego systemu oświatowego i w życiu naukowym. Dlatego tomy naszej serii adresujemy przede wszystkim do szkolnych i akademickich nauczycieli polonistyki, języków obcych i historii. Wymagane od autorów walory literackie i popularyzatorskie mają umożliwić lekturę studentom, maturzystom oraz ludziom wykształconym (tradycyjnie zaliczanym do warstwy inteligencji), spragnionych wiedzy o nowoczesnej literaturze w związku z przemianami historycznymi.

Publikacja tego typu książek naukowych stanowi również szansę dla badaczy i krytyków literatury, którzy stawiają sobie ambitne cele opracowywania trudnych, słabo rozpoznanych zjawisk kulturalnych w metodologicznie nowatorski sposób. Dotychczasowe paroletnie doświadczenie wykazało, że znalazło się grono wybitnych profesorów uniwersyteckich, którzy znaleźli w ramach naszej serii możliwość przezwyciężenia społecznej izolacji i dotarcia do dużej grupy odbiorców, dzięki talentom pisarskim i wysokim nakładom tomów serii „Literatura i Pamięć”. Jak w poprzednich latach będziemy też szukali młodych autorów (zaraz po doktoracie) mogących dzięki monografiom naszej serii zyskać uznanie ogólnopolskich środowisk humanistycznych i literackich.

Ale dynamiczne i wartościowe przedsięwzięcie naukowe i popularyzacyjne musi się rozwijać i poznawczo zagospodarowywać nowe obszary. Nowymi zadaniami naszej serii będzie zainspirowanie autorów mogących napisać monografie ponadindywidualnych zjawisk literackich, słabo dotąd rozpoznanych, a więc publikacji szczególnie potrzebnych w reformowanej oświacie w Polsce. Takimi tematami, najcenniejszymi w perspektywie poznawania i upowszechnia wiedzy o współczesnej (szeroko rozumianej) kulturze polskiej są między innymi tomy (indywidualnego lub zbiorowego autorstwa) poświęcone kluczowej dla

Polaków tradycji romantycznej, nurtowi przedstawiającemu tematykę rewolucji (jednego z podstawowych zjawisk historycznych w XX wieku), poezji okresu II wojny światowej oraz zbiorom faktów od lat komentowanym, ale nie mającym dotąd syntetyzujących ujęć - tzw. literaturze katolickiej oraz piśmiennictwu emigracyjnemu od czasu II wojny światowej do odzyskania niepodległości.

Książki te, utrzymane na wysokim poziomie merytorycznym i edytorskim, adresowane są do odbiorców poważnie zainteresowanych polskim dziedzictwem kulturowym, zwłaszcza literackim. Jednym z zadań i ambicji tej inicjatywy edytorskiej jest działanie na rzecz powiększania w społeczeństwie warstwy społecznej ludzi wszechstronnie wykształconych, ideowych, aktywnych obywatelsko i zainteresowanych kulturą.

Seria „Literatura i Pamięć” została stworzona z myślą zarówno o miłośnikach literatury, jak i pasjonatach historii. Jej adresatami są zwłaszcza nauczyciele języka polskiego i nauczyciele historii oraz studenci historii i polonistyki. Nauczycielom seria ma pomagać w realizacji nowej podstawy programowej w zakresie przedmiotów humanistycznych. Studentom dostarczać wiedzę poszerzającą horyzonty, a wszystkim czytelnikom – lekturę atrakcyjną i pogłębiającą podstawy duchowej więzi z Ojczyzną.

Głównym celem projektu jest wspieranie realizacji podstawy programowej nauczania języka polskiego na poziomie licealnym poprzez dostarczenie materiałów dydaktycznych nauczycielom-polonistom, który będą przybliżały zagadnienia i postaci, które należą do dorobku polskiej literatury najnowszej, lecz dotąd nie znalazły wyczerpującego przedstawienia w programach nauczania akademickiego jak również w dostępnych podręcznikach i materiałach metodycznych. Publikacje przygotowywane w ramach projektu „Literatura i Pamięć” mają umożliwić polonistom skuteczniejszą realizację treści programowych poprzez nowatorskie przedstawianie historii literatury ojczystej, twórców, nurtów literackich w ściślejszym powiązaniu z dziejami Polski. Słowem-kluczem jest tu nauczanie interdyscyplinarne.

I. Książki wydane:

2019

1. Agnieszka Kowalczyk, *Józef Piłsudski pisarz*
2. Wojciech Kudyba, *Pamięć i godność. O poezji Jana Polkowskiego*
3. *Dzieje najnowsze w literaturze polskiej. Szkice o współczesnej poezji i prozie*, red. Antoni Buchała

2020

4. Maciej Urbanowski, *Rok 1920 w literaturze polskiej. Zarys monograficzny*
5. Krzysztof Dybciak, *Pisarz, który został papieżem. Twórczość Karola Wojtyły – Jana Pawła II* *Nagroda Stowarzyszenia Wydawców Katolickich Feniks (2021)*
6. Jerzy Sikora, *Pisarstwo Prymasa Tysiąclecia*

2021

7. Wojciech Gruchała, *Dobosz. Stefan Żeromski na drogach niepodległości*
8. Kazimierz Maciąg, *Sam jeden. Józef Mackiewicz – pisarz i publicysta*

2022

9. Andrzej Waśko, *Pan Tadeusz. Media pamięci*
10. Anna Rzymska, *Powracająca pamięć. O prozie i poezji Jarosława Marka Rymkiewicza*
(w druku)

II. Książki po recenzjach, w opracowaniu redakcyjnym:

1. Iwona Rusek, *Stanisław Wyspiański. Mit – tradycja – historia*
2. *Dzieje najnowsze w literaturze. Szkice o lekturach szkolnych*, red. Dariusz Zięba

III. Książki planowane:

Paweł Chojnacki – o polskim Londynie w II wojnie światowej

Krystyna Heska-Kwaśniewicz i Zdzisława Mokranowska – o twórczości Zofii Kossak

Krzysztof Dybciak – o twórczości Kazimierza Wierzyńskiego

V. Planowane tematy książek:

Zbigniew Herbert

Florian Czarnyszewicz

Gustaw Herling-Grudziński

Andrzej Bobkowski

Wojciech Wencel

Sergiusz Piasecki

Marek Nowakowski

Bronisław Wildstein

Antoni Libera

Twórczość pokolenia wojennego (K.K. Baczyński i środowisko „Sztuki i Narodu”)

Tradycja sarmacka

Literatura emigracyjna po II wojnie światowej

Mesjanizm

Katastrofizm

Neoklasycyzm

Ruchy awangardowe

Kultura niezależna i drugi obieg wydawniczy

Nurt katolicki w literaturze

Nurt antyrewolucyjny w literaturze XX wieku

Nurt fantastyki politycznej

Nakład: 3 tys. egz. dla tytułu

Dystrybucja: Seria jest nieodpłatnie przekazywana do wybranych placówek oświatowych i kulturalnych (bibliotek, szkół, instytucji nauki i kultury) > **misja FRSE**

Sprzedaż w księgarniach IPN i punktach sprzedaży w całej Polsce i w księgarni internetowej ksiegarniaipn.pl